

Drak sa vracia

PETER BACHRATÝ

Jadrová energetika je „horúca“ politická a odborná téma nielen v EÚ, ale aj v jednotlivých členských krajinách

JADROVÁ ENERGETIKA zásobuje elektrinou 35 % EÚ a je jednou z najvýznamnejších súčasť energetického mixu Európy. Politika únie v oblasti jadrovej energetiky bola počas posledných piatich rokov príliš nejednotná a nejasná. Na jednej strane sa prijala dlhodobá stratégia energetickej sebestačnosti a bezpečnosti zásobovania eurozóny, na druhej strane EÚ

začala masívne podporovať alternatívne zdroje a výrobu energie, čo sa však z hľadiska naplnenia stanovených cieľov ukázalo ako nepostačujúce. Nedávne udalosti z Bruselu a jasne deklarovaný postoj nových a niektorých starých členských štátov naznačujú, že EÚ mení a prehodnocuje svoj doterajší postoj k jadrovej energetike.

Meniaci sa postoj EÚ

Téma jadrovej energetiky bola v ostatnom období politicky nepopulárna a európski politici, ktorí jej vyslovili podporu, veľmi rýchlo strácali preferencie. Čoraz väčší dopyt krajín EÚ po elektrickej energii a záväzky vyplývajúce z Kjótskeho protokolu však v súčasnosti ukazujú, že energia z jadra nie je ani zďaleka prekonaná a určite bude súčasťou Európy ešte mnoho rokov. „Na základe našich skúseností v oblasti európskeho a domáceho lobingu a public affairs sa nám obavy z bezpečnosti prevádzky jadrových elektrární javia skôr ako úspešná mediálna kampaň. Skutočný cieľ odporcov a sponzorov tejto kampane nevnímame ako humánnu, skôr za ním hľadáme ekonomické záujmy niektorých sub-

jektov a krajín, ktoré budú musieť po liberalizácii európskeho trhu s elektrickou energiou otvoriť svoje trhy lacnejšej energii vyrobenej z jadra,“ hovorí Patrik Zoltvány, partner pre európske záležitosti z Amrop Jenewein Group.

Zo záverov najčerstvejšieho zasadania Rady a Parlamentu vyplynulo, že Európska komisia pod tlakom lokálnych vlád členských krajín vrátane Európskeho parlamentu výrazne zlavila zo zamýšľanej úlohy regulátora jadrovej energetiky v únii. To znamená, že rozhodujúce slovo v tejto oblasti budú mať naďalej členské štáty. „Dôvod tohto rozhodnutia nevidím v nezáujme únie budovať spoločnú európsku jadrovú politiku, ale skôr v tom, že ide o opodstatnenú obranu väčšiny členských krajín s výrazným podielom jadrovej energie voči zopár krajinám, ktoré neustále blokujú akékoľvek riešenia a dialóg na túto tému. Veď práve rokovania o vstupe nových krajín a najmä česko-rakúsky spor o jadrovú elektrárňu Temelín boli podnetom pokusu regulovať túto sféru na úrovni únie,“ pripomína Ján Hudacký, poslanec Európskeho parlamentu a člen Výboru pre priemysel, výskum a energetiku.

Bývalá komisárka

Pozície krajín a ostatných zúčastnených strán k balíku „nukleárných smerníc“ Európskej komisie

Rada Európy: osem členov EÚ vrátane Veľkej Británie, Nemecka, Švédska, Fínska, Litvy, Slovinska, Českej republiky a Maďarska odmietlo návrh s odôvodnením, že by nevedel k skutočnému zlepšeniu v oblasti jadrovej bezpečnosti.

Parlament: väčšina poslancov odmietla návrhy nových smerníc s odôvodnením, že prináša neopodstatnenú nízku národnú účasť na regulácii jadrových inštalácií.

FORATOM: združenie zastupujúce väčšinu jadrových elektrární v EÚ odmieta smernice s odôvodnením, že by nevedli k skutočnému zlepšeniu v oblasti jadrovej bezpečnosti, keďže už existuje systém tohto hodnotenia v rámci Medzinárodnej agentúry pre atómovú bezpečnosť.

Eurelectric: predstavitelia asociácie zastupujúcej záujmy výrobcov elektrickej energie si myslia, že štandardy jadrovej bezpečnosti EÚ sú na vysokej úrovni, a nevidia potrebu zavádzať nové obmedzenia. ❖

Loyola de Palacios musela napríklad prehodnotiť dva kontroverzné návrhy smerníc po tom, ako sa ich dva roky neúspešne usilovala presadiť v Rade EÚ a Európskom parlamente. Najvýraznejším ústupkom komisie je však zrušenie termínov, do ktorých mali členské štáty predložiť svoje programy výstavby úložísk jadrového odpadu a do ktorých mali tieto úložiská vybudovať. Najmä Česko spolu s ďalšími novými členskými krajinami a väčšinou poslancov Európskeho parlamentu považovali tento termín za príliš blízky a málo citlivý voči výrazným

Aktivistka pripevňuje transparent na stan pred vchodom do atómovej elektrárne v českom Temelíne 20. februára 2003. Dve desiatky protiatómových aktivistov z Rakúska vtedy začali symbolický štvorhodinový štrajk.

rozdielom medzi jednotlivými štátmi. Podľa súčasného návrhu majú jednotlivé štáty komisii predložiť plány na ich výstavbu, pričom nie sú stanovené nijaké lehoty.

Čo sa týka obáv o bezpečnosť zo strany odporcov jadrovej energie, sú bezpredmetné, pretože pravidlá a štandardy zostávajú povinné pre všetkých rovnako. Týka sa to najmä jednotného vyhodnocovacieho systému a pravidelných správ pre Európsku komisiu.

Cestou, ktorá určite povedie k maximalizácii bezpečnosti jadrových elektrární, je podpora jadrového výskumu EÚ. „Viac ako kedykoľvek predtým má v súčasnosti svoje miesto v Európe aj jadrový výskum, a to aj napriek rozhodnutiam niektorých krajín vzdať sa jadrového programu. Jadrový výskum totiž nie je synonymom pre propagáciu jadrovej energetiky. Pokrýva predovšetkým oblasti, v ktorých verejnosť cíti určité obavy

Hlavné udalosti za uplynulé dni

- ◆ Ruský premiér Michail Fradkov sa vyjadril, že Moskva si ešte vždy nie je istá ratifikáciou Kjótskeho protokolu.
- ◆ WTO potvrdila predchádzajúce rozhodnutie proti systému exportu cukru z EÚ.
- ◆ Podľa vyjadrenia Európskej asociácie zamestnávateľov by mala byť „konkurencieschopnosť, konkurencieschopnosť a ešte konkurencieschopnosť“ alfou a omegou práce Barossovej komisie.
- ◆ Podľa vyjadrenia nemeckého ministra financií sa „ciele Lisabonskej stratégie EÚ nenapĺňajú“.
- ◆ Štúdia Európskej komisie varuje: celkový dopyt po elektrickej energii sa môže do roku 2050 až stornásobiť.
- ◆ Navrhovaná smernica zakazujúca niektoré chemikálie pobúrila najmä výrobcov hračiek a vinylu.
- ◆ Nové členské krajiny vrátane Slovenska ostro vystúpili proti odvetným snahám francúzskeho ministra financií Nicolasa Sarkozyho, ktoré sa týkajú zníženia objemu štrukturálnych fondov pre krajiny s nízkymi daňami. ❖

- jadrový odpad, bezpečnosť, ochrana pred žiarením – a ide aj do takých dôležitých oblastí, akou je napríklad medicína,“ vysvetľuje Philippe Busquin, bývalý komisár pre vedu a výskum.

Prichádza nová éra

Rastúci dopyt po energii, energetická závislosť a emisie CO₂ v EÚ vyvolali vlnu záujmu niektorých členských krajín o vybudovanie nových jadrových prevádzok. V tomto prí-

pade politika podpory alternatívnych zdrojov energie predstavuje vhodný doplnok energetického mixu eurozóny. Zároveň sa však ukázala jej neschopnosť konkurovať jadrovej energii z hľadiska kvantity vyrobenej elektrickej energie a nákladov.

Oficiálne svoj zámer nevzdať sa jadrovej energetiky zatiaľ vyjadrilo Francúzsko, Fínsko a Poľsko, pričom napríklad v Poľsku si podľa poľského ministerstva hospodárstva dôvody na výstavbu novej jadrovej elektrárne vynútili práve ekologické záujmy krajiny. Na základe podobných argumentov sa táto téma otvorila aj v Nemecku, Litve a na Slovensku. Podobné úvahy sa objavili aj v Bulharsku, ktoré patrí do skupiny kandidátskych krajín, a v najbližšom období sa určite stanú témou číslo jeden aj v ďalších členských krajinách.

V prípade Nemecka sa viacerí nemeckí politici v posledných dňoch vyslovili

za vybudovanie ďalších jadrových elektrární, pričom dôvodom ich vyhlásení je neúnosne vysoká cena ropy. Podpredseda parlamentného klubu nemeckých kresťanských demokratov Friedrich Merz sa domnieva, že politika červeno-zelenej vládnej koalície, ktorá žiada odstavenie jadrových elektrární, nie je správna. Podľa neho Nemecko počas nasledujúcich tridsiatich rokov nedokáže fungovať bez atómovej energie.

Najviac medializovanou a problémovou oblasťou je odstavenie a prevádzka jadrových elektrární v nových členských krajinách. Pod tlakom blokovania prijatia týchto štátov niektorými starými členskými krajinami s výrazným odporom k jadrovej energii sa v rámci prístupových rokovaní v mnohých prípadoch neopodstatnene zaviazali predčasne odstaviť jadrové elektrárne. Po vstupe do únie však európska eufória opadla a väčšina z nich si uvedomila, aký neúnosný bude dopad tohto rozhodnutia na ich hospodárstvo. To, či sa EÚ podarí presvedčiť o predĺžení obdobia na prevádzku spomínaných jadrových inštalácií, bude do veľkej miery závisieť aj od schopnosti a ochoty vlád týchto členských krajín spolupracovať s expertmi na európske záležitosti a presadzovanie záujmov v EÚ. V starých členských krajinách únie sa práve lobisti využívajú pri presadzovaní citlivých tém, ich záujmov a vytváraní záujmových koalícií. ❖

(AUTOR JE KONZULTANTOM EÚ
KANCELÁRIE AMROP JENEWEIN GROUP
A AKREDITOVANÝM LOBISTOM V BRUSELI)
www.eurooffice.ajg.sk